

Desde a súa presentación no mes de marzo, o Plan Forestal ven ocupando unha morea de espácio en todos os medios de comunicación. A propaganda e non o esclarecemento da opinión pública é o obxectivo dos mais deles; o debate e as avaliacións discrepantes teñen o marchamo do proscrito. Por este motivo, ADEGA dá acobillo nas súas páxinas a varios documentos que, desde diversas perspectivas axudan a facer-mos unha opinión mais acorde co que é a realidade do Plan. O primeiro documento é o texto das alegacións que Ramón Varela apresentou a nome de ADEGA perante a autoalcumada Mesa Forestal; reproducimo-lo tal como foi presentado, xa que non tivo no seu momento a difusión que debía. O segundo dos textos é un artigo inédito, especial e desinteresadamente escrito polo hoxe posiblemente mais reputado especialista galego en economía forestal, Albino Prada, no que se realiza unha esclarecedora lectura do Plan Forestal de Galiza á luz do seu homónimo andaluz. Finalmente, cerra o dossier unha análise de urxencia sobre algúns aspectos da economía do Plan escrita por un profesor da Faculdade de C.C. Económicas de Santiago.

ALEGACIÓN PRESENTADA POR ADEGA AO PLAN FORESTAL DE GALICIA

Ramón Varela Díaz, Biólogo, Catedrático de Ciencias Naturais, Presidente de ADEGA - Asociación para a Defensa Ecolóxica de Galiza-. Responsabel ante o BEE Grupo de Agricultura e Forestal dos Grupos Ibéricos do BEE -Buró Europeo de Meio Ambiente- e Defensor no Parlamento Galego da Iniciativa Lexislativa Popular para a Defensa do Patrimonio Forestal Galego.

Ao analizar o contido do Libro " Plan Forestal de Galicia", Sintese, da Xunta de Galicia e por encargo de ADEGA EXPON A CONSELLERIA DE AGRICULTURA O SEGUINTE:

ASPECTOS DE CARACTER ECOLOXICO:

1. ESPECIES.

1.1. Coníferas.

O Plan Forestal contempla que as **coníferas** ocupen

o **52.86%** do total da extensión forestal arborada.

A media da CEE-12 en porcentaxe de coníferas nas súa superficie forestal supón o 41.5% do total. Sete Estados da CEE presentan unha porcentaxe de coníferas inferior ou moi inferior ao que pretende o Plan Forestal para Galiza, así : Bélxica tén o 47% de coníferas, Grécia 18.6%, Franza 30%, Italia 25.2%, Luxemburgo 34%, Portugal 46.4% e o Estado Español 48%. Franza que é o primeiro produtor de madeira da Comunidade co 28.7% do total tén só o 30% de arborado formado por coníferas.

No vexo polo tanto xustificación para que na Galiza as coníferas ocupen unha extensión tan alta, tendo en conta que o noso país pode ser un gran produtor de madeira - si é eso o que se pretende co Plan- cunha porcentaxe de coníferas moi inferior a que se señala no Plan como o demostra o caso de Franza. Ademais contamos con condicións climáticas, edáficas,.. etc que permiten que podamos producir madeira de maior calidade e mais rentabeis ao ser de precio moito mais elevado a súa madeira si pensamos noutras especies.

Asemesmo o Plan Forestal contempla monocultivos forestais, ignorando que a **diversificación** forestal e o misturamento de masas contemplada xa na Iniciativa Lexislativa Popular do Forestal, é a forma mais adecuada da disposición de masas no noso país non só porque son mais resistentes a plagas e enfermidades, senón ademais para retardar o avance do lume, para potenciar a diversidade faunística e da vida vexetal, para a protección do solo...etc, etc.

1.2. Eucaliptus.

O Plan Forestal contempla unha extensión de Eucaliptus do **17,68%** do total arborado, superficie extremadamente elevada e ademais en **monocultivo** e centrada nunha só especie o *E. globulus*, sin que en ningún momento se teña en conta o alto consumo de auga desta especie e os potenciais problemas que conlevan no ciclo hidrolóxico; o aumento de escorrentia superficial no solo que sustenta esta vexetación, (chega a duplicar a unha carballeira), a importante intercepción de choiva que realizan pola copa (moi superior as arbores autóctonas), a baixa diversidade biolóxica que presentan estas masas, o pirofitismo,....

1.3. Caducifolias.

A respecto das caducifolias considero que :

a) A porcentaxe que se establece no Plan do 29.43% do total é moi baixa, e si segundo o Inventario do 1986 tiñamos 271.564 Has de caducifolias en 1.109.213 Has. arboradas agora pretendese ter 408.767 Has de caducifolias nun total den 1.388.814 Has arboradas, é dicir pasase do 24.48% ao 29.43%, aumento polo tanto ridículo.

b) A distribución provincial que realiza o Plan non tén en conta condicións naturais nin a distribución das existencias actuais.

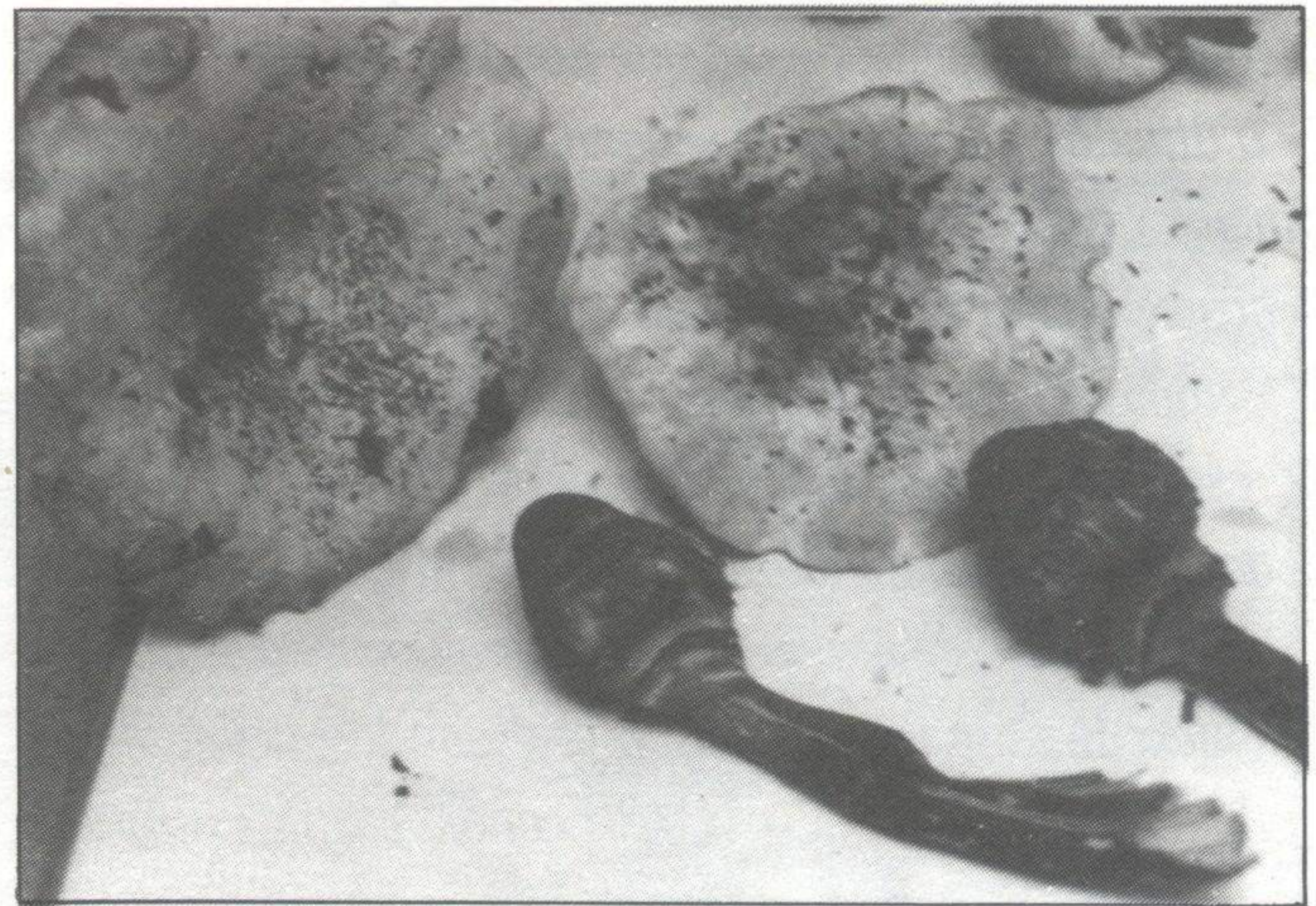
c) Ecoloxicamente é incorrecto plantexarse repoboacións en monocultivo forestal de caducifolias en masas regulares.

d) É incorrecto basarse fundamentalmente no castiñeiro (218.953 Has fronte a 189.814 Has doutras caducifolias) cando temos máis dunha decena de especies caducifolias que poden xenerar unha gran rentabilidade -cerdeiras, carballo, cerquiño, nogueira, faia, avelaira,...- tanto pola súa madeira como polo seu froito.

2. SUPERFICIE FORESTAL.

Pretende o Plan Forestal que o 46% do territorio galego esté adicado a Monte Productivo (1.388.964 Has). A superficie forestal arborada na Comunidade Económica Europea representa o 23.9% do total do territorio, en Galiza duplicariase a porcentaxe. Ningún Estado dos 12 da CEE tén na actualidade unha porcentaxe tan alta como a prevista polo Plan.

Hoxe Galiza tén o 37.6% do total arborado e tan só supera este porcentaxe Grécia, polo contrario outros Estados como Gran Bretaña, Holanda e Irlanda non chegan ao 10% do total, Dinamarca está no 11.4% , cinco

Estados están comprendidos entre o 20 e 30% , dous están entre o 30 e 40 % e só Grécia chega ao 43.6%.

Os estudos edafolóxicos realizados na Universidade de Santiago fai anos xa, e publicados en diversos traballos contemplan que 1.486.700 Has, é dicir o 50.4% do total galego é apto para cultivo e 698.800 Has. , é dicir 23.7% poden permitir o asentamento e desenvolvemento de prados permanentes, e ambas superficies suman o 74.2% do total galego. Polo que a aplicación do Plan Forestal **choca frontalmente** cos estudos do territorio realizados con métodos científicos e alleos a calisquer interés.

O intento de poñer o 46% do territorio galego a producir madeira de baixa calidade e barata **é inxustificable** e choca con calisquer estudo minimante científico centrado na nosa realidade xa que como se apuntou **as 3/4 partes do territorio galego é apto para cultivos herbáceos e praderias**, siñifica a posta en práctica do Plan un desaproveitamento dos recursos naturais e non ter en conta a produtividade potencial do territorio.

3. PRODUCCION.

Na paxina 85 do Libro Sintese do Plan Forestal dise que " ... a única produción forestal que pode cuantificarse con certa precisión é a madeirabel", sin que se cite as previsións para o futuro para leña, froita, cogumelos, mel,

caza, gandeiria, plantas medicinais, fauna asociada,... restauración de ecosistemas degradados, evolución, mantemento e protección progresiva de ecosistemas...et,etc.

Mais ben debería dicir que a madeira é a única produción que interesa cuantificar. A base da produción fíxase no Plan para o Piñeiro e Eucalipto que é da orde do 85% do total, madeira de baixa calidade e sometida a fluctuacións controladas pola industria debido a entradas temporais e masivas de madeira destas especies procedente de mercados foráneos no interior da Galiza.

Si a produción de especies caducifolias en conxunto é moi baixa da orde do 15% do total, a de especies caducifolias agás a de castiñeiro é da orde de 4.2% do total. Xustamente a madeira que é codiciada en todo o mundo e co paso do tempo aínda máis, a que temos posibilidades e capacidade de producir é a que no total significa a mínima expresión. A produción de madeira de frondosas caducifolias seguirá sendo unha produción simbólica e fará que Galiza teña que seguir importando esta madeira doutros países.

4. O PLAN NON CONTEMPLA OS BENEFICIOS INDIRECTOS DO ARBORADO.

Os beneficios indirectos sobre a auga, sobre o solo e sobre a atmosfera non se teñen en conta no Plan Forestal, e non se teñen en conta porque non son valorados a precio de mercado.

a). Así non se valoran os Beneficios indirectos do bosque sobre a auga:

Regulación dos recursos hídricos superficiais.

Regulación dos recursos hídricos subterráneos.

O bosque frena a escorrentía superficial, amortigua as avenidas dos ríos en épocas de fortes choivas ou tormentas, mellora o ciclo hidrolóxico aumentando a cantidade dispoñible de auga no solo e subsolo, mellora a calidade da auga,...etc.

Pero **non todas as especies do bosque** do bosque actúan da mesma maneira, as caducifolias esta demos-

trado cumpren mellor estas funcións citadas que as árbores de follas perennes e de aí que o ter ou non ter en conta este aspecto indirecto do bosque pode determinar a plantación dunha ou outra/s especie/s botánica/s.

b). Non se teñen en conta no Plan os Beneficios indirectos do bosque sobre o solo:

A fertilidade, a estrutura, a desecación, a erosión dun solo véese **condicionada** pola vexetación que soporta que non actúa da mesma maneira si son coníferas ou eucaliptais ou si son caducifolias, esquecer este aspecto indirecto que inflúe na decisión a hora de plantación repercute nun recuro básico e fundamental como é o solo. Indudablemente as caducifolias son especies formadoras de humus de mellor calidade que as coníferas ou eucaliptais, asemesmo melloran e enriquecen o solo en nutrientes, diminúen a erosión comparativamente,...etc,etc, e non ter en conta estes aspectos nun país como o galego onde o 50% do territorio está suxeito a erosión significativa é ignorar algúns dos principios mínimos e elementais de conservación de solos.

c). Tampouco se teñen en conta os Beneficios indirectos sobre a atmosfera:

A creación de microclimas específicos determinada polas masas forestais con humidade, temperatura, radiacións solares incidentes no solo, ..etc. moi característicos depende do tipo de árbores que se planten e da estrutura das masas forestais en mono ou policultivo.

d). Non se consideran os Beneficios indirectos na psique humana:

A diversidade forestal con diversidade de tonos e cores e o ambiente que crea o bosque produce efectos beneficiosos na saúde humana e mesmo efectos terapéuticos que repercuten no desenvolvemento físico e psicolóxico do home.

e). Non se teñen en conta aspectos importantes relacionados coa fauna e flora asociada a vexetación principal e os endemismos.

AUGUSTO PEREZ ALBERTI: "A paisaxe é un patrimonio cultural que hai que conservar. En Galiza desde o punto de vista paisaxístico observamos que nos últimos 10 anos houbo unha transformación radical, por mor das repovoacións con eucalipto. Se a isto engadimos a apertura indiscriminada de pistas, a desfeita urbanística, e os vertidos de lixo, atopamos que é difícil encontrar outra zona do estado que teña a paisaxe tan destruída como Galicia, nun período tan curto do tempo".

"Lendo as descripcións iniciais do Plan Forestal, nota-se que está feito por un consulting e que

copiaron todo, e copiaron mal... Véese unha falta moi grande de rigor científico".

"Están-se facendo unha estrutura viaria en función do Plan forestal, as pistas chegan xa a todos os montes, a Lucenza, a Rogueira, etc. no Caurel, isto pon en marcha tal cantidade de materiais que os procesos erosivos e de destrución de vertentes son moi graves".

(Intervención na mesa redonda *Aspectos Ecolóxicos no Plan Forestal*, celebrada en Santiago o día 13 de marzo do 1992)

5. ESPACIOS SENSIBEIS

Non se detallan os espacios sensibeis de planificación específica. Sorprendentemente na paxina 91 do Libro Síntese dise “.. transferir a documentos posteriores de planificación, xa individualizados ou ben por grupos, tanto os obxectivos de cada espacio como a figura xurídica, o modelo de xestión, intervencións,...”

Andalucía contempla no seu Plan Forestal-1989 411.885 Has de Espacios Naturais Protexidos donde se fixan :

75.220 Has de Parques e Preparques Nacionais.

329.200 Has de Parques Naturais (6 en total).

1.845 Has de Reservas da Biosfera (3 en total).

5.620 Has de Paraxes Naturais de Interés Nacional.

En total 8.85% da superficie forestal andaluza son espacios naturais protexidos, o Plan andalúz contemplaba posteriormente a aprobación dun Inventario de Espacios Naturais que declarara con algunha figura de protección a 726.859 novas Has do territorio polo que a protección no ano 1992 sobrepasa amplamente o 24 % do territorio total de Andalucía

No caso de Galiza o Plan Forestal contempla 341.521 Has. pero sorprendentemente só 62.856 Has son actualmente de monte arborado o resto son na actualidade de uso a matorral e agrícola, o que indica que nin **siquera que vai protexer no futuro ao actual bosque autóctono**. Os espacios sensibeis a protexer terían que partir das actuais masas autóctonas e non da forma que figura no Plan.

ASPECTOS DE CARACTER TECNICO

A respecto da xestión:

Faltan Directrices de xestión de carácter ecolóxico como

— Os tratamentos silvícolas que deben executarse favorecendo a existencia de mezcla de especies.

— A reforestación debe ter en conta a vexetación preexistente e o tipo de substrato arbustivo que sustenta.

— Nas restauracións forestais deben utilizarse sempre que sea posíbel especies autóctonas que nos acerquen o bosque óptimo da zona.

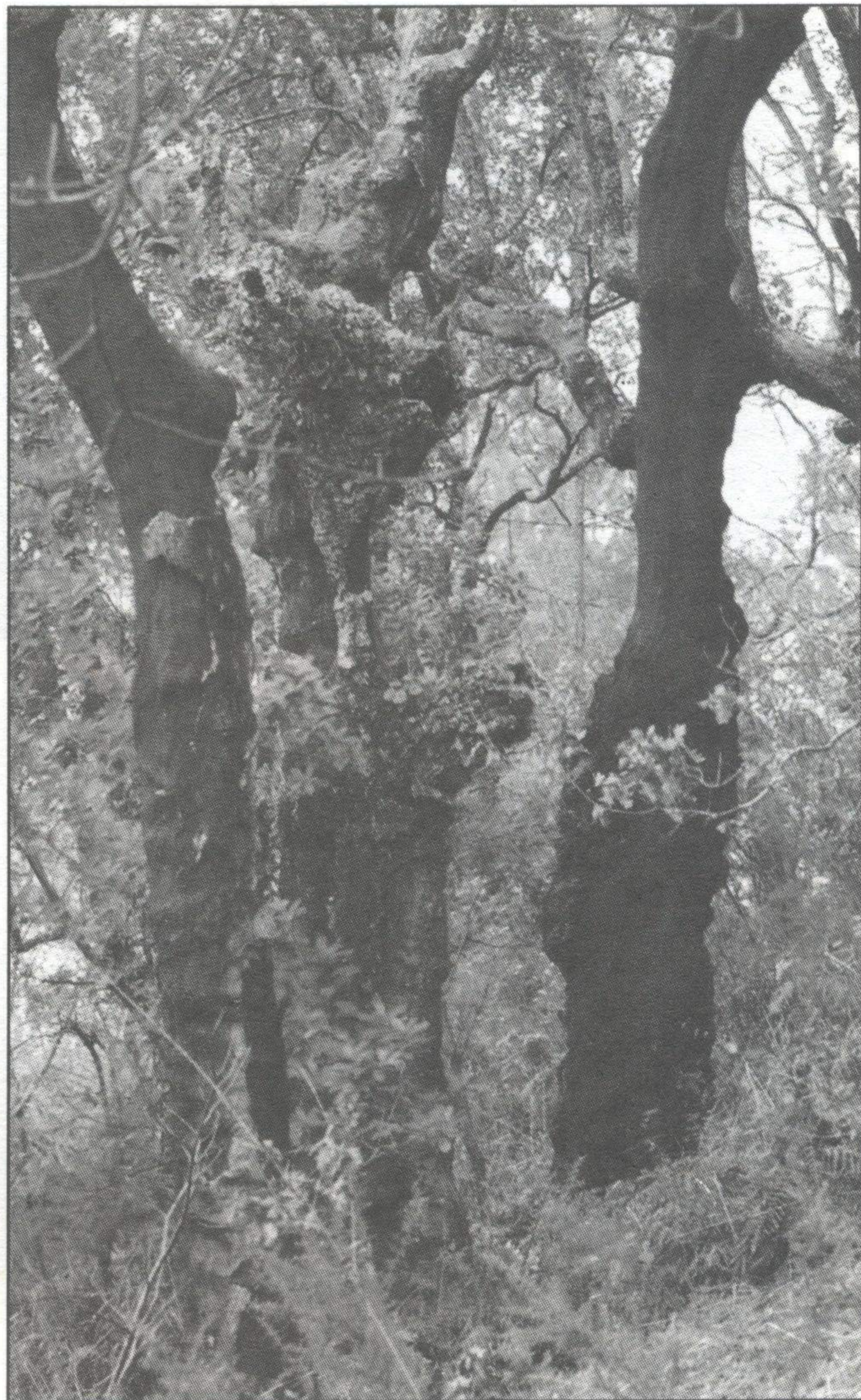
— Nas repoboacións e tratamentos silvícolas respectaranse enclaves de interés florístico que manteñan unha diversidade vexetal.

— Nos proxectos de repoboación deben estudarse detalladamente aspectos de clima e solo para unha acertada elección de especies e produción idónea.

— A protección de conchas fluviais debe de realizarse tendo en conta que debe primar a conservación de solo e impedir a erosión, sendo secundaria a produción nesas áreas.

ASPECTOS DE CARACTER ECONOMICO

O Plan permítese no Libro Síntese nas páxinas 94, 95 e 96, elaborar cadros con estimacións da produción

madeirabel e mesmo industrial até o ano 2.117 é dicir a 125 anos vista. Dende unha perspectiva económica é un **espellismo** dar cifras verbo do significado da produción galega de madeira nun horizonte de 25 anos (moito menos para 125 como pretende o Plan) xa que non se teñen en conta neste computo unha serie de variábeis esenciais a saber:

— modificación da demanda tanto a previsíbel como a nova que xurda de modificación por novas técnicas na produción, tanto as que afectan a propia produción de madeira como as que afectan ao carácter de inputs de esta madeira para a industria papeleira, xa por non citar a incidencia que pode ter no futuro inmediato a extensión das técnicas de papel usado.

— evolución dos prezos do mercado mundial destes produtos.

— carácter de perecedeiro do produto .

— non convertibilidade do chan adicado ao monocultivo.

Por outra banda é un feito economicamente probado o carácter de vulnerabilidade que otorga unha economía a adicación case en exclusiva a un monocultivo (85% da produción é madeira de coníferas e eucaliptus) cando ademais o control que existe sobre o mercado deste pro-

ducto é mínimo referido a primeira fase é dicer venta dunha materia prima sin transformar. Deixar unha gran extensión do territorio para unha produción en monocultivo e centrada en dúas-tres especies é sumamente perigoso como se demostra con numerosos exemplos de Centro e Sudamerica ou Africa. Desde unha perspectiva global, entendida como de xestión de recursos é altamente ineficiente a adicación da terra agrícola susceptible de diferentes usos á un - dous productos madeirabeis- de baixa calidade e que van atoparse nun mercado de competencia moi alta.

O Plan Forestal incide ademais negativamente nunha potencial diversificación industrial e aproveitamento múltiple dos diferentes usos do monte.

As inversións reais adicadas a espazos sensibeis siñifican o 4.2% do total de inversións no monte o que é inxustificabel e insuficiente , esta inversión é similar a que se vai realizar en espazos periurbanos o que da idea da valoración que se fai dos espazos sensibeis.

secuencias directamente.

EN RESUMO EN BASE A CRITERIOS DE CARACTER ECOLOXICO, TECNICO, ECONOMICOS E SOCIAIS ARRIBA APONTADOS, PODO CONCLUIR QUE ESTE PLAN FORESTAL NON SE FIXO PARA GALIZA EN FUNCION DE INTERESES GALEGOS, SENON QUE E UN PLAN FORESTAL REALIZADO PARA AS FABRICAS DE CELULOSA - ENCE, EUROGALICIA-FORESTAL, PAPELGA E OUTRAS POSIBEIS- E PARA QUE PODA FUNCIONAR ALGUNHA FABRICA DE PAPEL DE CENTRO EUROPA, ESTE PLAN SIGUE CLARAMENTE AS ORIENTACIONES DE BRUSELAS DE AUMENTO DA PRODUCCION FORESTAL.

PIDO POLO TANTO EN NOME PROPRIO E NO DE ADEGA -ASOCIACION PARA A DEFENSA ECOLOXICA DE GALIZA- A RETIRADA DO PLAN FORESTAL ACTUAL E A ELABORACION DUN NOVO NO QUE TEÑAN EN CONTA OS CRITERIOS ARRIBA SEÑALADOS ASI COMO AS "BASES PARA UN PLAN FORES-

RAMÓN VARELA: O Plan forestal é o plan de sesfor,S.A. un consulting privado, que o fixo en función duns intereses moi concretos, a Xunta limitouse a poñer a peatina co seu nome na portada do libro, pero debaixo desa pegatina ve-se claramente o nome do consulting, é dicer que a Administración saca o plan tal cual llo entregaron..."

"O plan apuntala e consolida a política nefasta levada até o momento, incrementa o 46% do territorio a cultivos forestais, é dicer a monocultivos, non a bosques que isto é algo distinto. (Pense-se que a média da CEE é do 23%)".

"En Inglaterra (cun 9% de arborado), e outros países europeos, pode ter sentido que se abandonen terras agrícolas para destinalas a cultivos de árbores, mas

en Galiza isto é descabelado, é estragar os nosos

recursos, xa que a nosa superficie forestal xa é enorme, só Grecia nos supera".

"Dos espacios sensibeis que contempla o Plan só 62.000 Ha. son arboradas, o resto até 341.000 son de matos e espacios agrícolas. O normal seria que s temos 260.000 Ha. de caducifolias, que empezamos por declarar esas zonas como sensibeis e despois aumentar esa superficie. Polo tanto o Plan non vai a protexer os poucos bosques autóctonos que quedan".

"O Plan non contempla outros usos alternativos do monte, nin contempla os recursos hídricos, nen as especies arvoreas adecuadas para zonas con problemas de sequía ou de erosión..."

(Da intervención de R. Varela na mesa redonda citada)

ASPECTOS DE CARACTER SOCIAL

O bosque estatal na Galiza representa o 0.16% do total, mentras que na CEE-12 siñifica o 27.5%, tendo algúns países como Irlanda ou Grecia unha superficie arborada estatal superior ao 70%. No Plan non se cuantifica a extensión de bosques estatais - Estado ou Goberno autonomo- ou de diputacións ou concellos que quedará ao efectivizarse o Plan e non existen inversións para tal fin, tan só na páxina 142 di que se habilitará un fondo público sin cuantificar (lembramos que os montes comunais non son de uso social).

No Plan tampouco se procura a participación das comunidades na toma de decisións referentes aos espazos forestais e esquecese que elas van a recibir as con-

TAL" ELABORADAS POR ADEGA E PRESENTADO XA NO ANO PASADO NA CONSELLERIA DE AGRICULTURA. ESTE NOVO PLAN ELABORADO EN BASE A CRITERIOS DE: policultivo, aproveitamento múltiple, frondosas autóctonas prioritariamente, industria diversificada, conservación de solos e especies botánicas e zoolóxicas, control da erosión e dos incendios,....SERIA A GARANTIA DE BENEFICIAR A POBOACION GALEGA E NON A GRUPOS TRANSNACIONAIS.

OFRECEMOS A NOSA COLABORACION CON ESPECIALISTAS E TECNICOS PARA TRATAR DE CHEGAR A UN "ACORDO DE MINIMOS" PARA ELABORAR UN PLAN FORESTAL QUE TEÑA EN CONTA AS NECESIDADES E REALIDADE SOCIO-ECONOMICA E ECOLOXICA DO PAIS.